

Richtlijn voor het signaleren en handelen bij vermoedens van kindermishandeling

Montessorischool Spijkenisse

Het kader van deze richtlijn

Sinds 1 juli 2013 zijn beroepskrachten verplicht de Meldcode Kindermishandeling te gebruiken bij vermoedens van geweld in huiselijke kring. Dit geldt voor alle professionals die met jeugdigen werken, zoals in de (jeugd) gezondheidszorg, het onderwijs, de kinderopvang, de jeugdzorg, de maatschappelijke ondersteuning en voor politie en justitie. Gebruik van een meldcode geeft professionals houvast bij het signaleren en in gang zetten van interventies, opdat de mishandeling stopt. Professionals worden verplicht om zich, zo nodig, te scholen in het gebruik van de Meldcode.

De meldcode huiselijk geweld en kindermishandeling heeft betrekking op alle vormen van kindermishandeling en geweld in de huiselijke situatie. Tot kindermishandeling wordt ook gerekend het getuige zijn van huiselijk geweld.

De meldcode heeft als doel jeugdigen, die te maken hebben met een vorm van geweld of mishandeling, snel passende hulp te bieden, zodat een einde komt aan de bedreigende situatie. Hiertoe biedt de meldcode stappen en handvatten aan professionals voor signalering en het verdere handelen bij (vermoedens van) huiselijk geweld en kindermishandeling.

Met de wetgeving Passend onderwijs en de verplichte meldcode hebben leerkrachten de verantwoordelijkheid om te signaleren en te handelen. Zij moeten daarom 'signaalgevoelig' en 'aanpakbereid' zijn. Het kind heeft recht op hulp en bescherming (Nederlands Jeugdinstituut, 2016).

Populatie en prevalentie

In 2010 zijn in Nederland bijna 119.00 kinderen en jongeren van 0 tot 18 jaar blootgesteld aan een vorm van kindermishandeling. Het gaat hierbij om ruim 3% van het totaal aan kinderen/jongeren. Recentere gegevens ontbreken vooralsnog. (www.nji.nl)

Op de Montessorischool Spijkenisse zitten op 1-10-2017, 277 leerlingen. Geschat wordt dus dat er ongeveer 8 leerlingen per jaar op onze school te maken (kunnen) hebben met een vorm van kindermishandeling.

In de gemeente Nissewaard zijn meer risicofactoren voor kindermishandeling aanwezig dan gemiddeld in Nederland. Het aantal kinderen dat in 2017 opgroeit in armoede is in Nissewaard iets hoger dan gemiddeld (14,9% tegenover 13%).

Daarnaast leven er meer kinderen in uitkeringsgezinnen (8,95% tegenover 6,58%) en is de score op veiligheid 4,3 punten lager dan het landelijk gemiddelde. Het aantal kinderen dat onder toezicht staat van jeugdbescherming is 9,7% ten opzichte van 8,9% landelijk.

Nissewaard is 11-13% van de bevolking laaggeletterd (waarstaatjegemeente.nl).

Op de Montessorischool Spijkenisse heeft echter 9 % (ongeveer 25) leerlingen laagopgeleide ouders.

Daarnaast is op de leefbarometer.nl te vinden dat de wijk Waterland, waarin de Montessorischool staat en ongeveer 40 % van onze leerlingen woont, gemarkeerd is als een wijk met een voldoende leefbaarheidssituatie.

Andere wijken in Nissewaard, waar ook leerlingen vandaan komen, zoals De Akkers en Spijkenisse Noord daarentegen zijn als onvoldoende en zwak genormeerd.

De taak van de aandachtsfunctionaris op de Montessorischool Spijkenisse

De aandachtsfunctionaris heeft als taak om de meldcode bekend te maken en in te voeren op de school. In het vervolg zal de aandachtsfunctionaris zorgen dat de richtlijn en de meldcode up-to-date en levend blijven binnen de organisatie.

De aandachtsfunctionaris op de Montessorischool Spijkenisse maakt deel uit van SOT (school ondersteunings team), denkt mee en adviseert daarom altijd in de stappen 4 t/m 9. Wanneer leerkrachten vragen hebben naar aanleiding van signalen (in stap 1, 2 of 3) kunnen zij op eigen initiatief de aandachtsfunctionaris consulteren. De aandachtsfunctionaris signaleert echter ook zelf tijdens observaties, groeps- en leerlingbesprekingen.

SISA

De Montessorischool Spijkenisse is aangesloten bij, en maakt gebruik van SISA. SISA staat voor Signaleren en Samenwerken, maar ook voor Samenwerkings Instrument Sluitende Aanpak. Het is een computersysteem waarin professionals kunnen aangeven dat zij betrokken zijn bij een kind/jongere van 0 tot en met 23 jaar en zich zorgen maken. In het systeem wordt bijgehouden welke professionals op hetzelfde moment bij het kind betrokken zijn. Er staat geen inhoudelijke informatie in het systeem. Wanneer er meerdere instanties betrokken zijn, ontstaat er een match en kunnen professionals met elkaar afstemmen om de best mogelijke begeleiding voor een kind te bieden.

School informeert ouders wanneer er een signaal in SISA wordt afgegeven. Wanneer de school vervolgens inhoudelijke informatie wil delen met een andere professional wordt er eerst toestemming aan ouders gevraagd voor het delen van de informatie (www.sisa.nl).

Veilig Thuis en de gemeente Nissewaard

De gemeente Nissewaard werkt op dit moment samen met alle partners aan het bevorderen van vroegsignalering en het gebruik van de meldcode kindermishandeling op de scholen. Er worden vanuit de gemeente trainingen verzorgd in het voorjaar van 2018 voor de aandachtsfunctionarissen en voor leerkrachten.

Veilig Thuis werkt in de regio met een vast team van 6 mensen. Hierdoor zijn er korte lijntjes tussen de scholen en de medewerkers van Veilig Thuis. Veilig Thuis kan de school, indien nodig, informeren over hun werkwijze.

Met Veilig Thuis kan, naast het doen van een melding wanneer er zorgen zijn over de veiligheid van een kind, contact opgenomen worden met de bureaudienst om anoniem inhoudelijk advies te vragen in een bepaalde casus. Ook bij groot risico of bij letsel kan direct contact opgenomen worden met de bureaudienst om advies te vragen of het letsel te laten beoordelen. Bij acuut gevaar moet 112 gebeld worden.

Wanneer er vanuit de school een vraag is over het proces in een bepaalde casus, kan er gebruik gemaakt worden van het emailadres: Scholen@VeiligThuisRR.nl.

Vanuit de PO-raad wordt een projectleider 'Beweging tegen Kindermishandeling' aangesteld voor de regio. Zodra de naam van deze projectleider bekend is, zal deze hier genoemd worden.

Namen en contactgegevens

* SOT, vaste deelnemers: lb-er, SMW-er, Schoolbegeleider/orthopedagoog

Marion Fok (Intern begeleider)

Daisy Lutter (schoolmaatschappelijk werker)

Jasmijn Vermeulen (Orthopedagoog-Generalist)

*Indien wenselijk uit te breiden met: directeur, veiligheidscoördinator

Wolter de Jonge (directeur)

Irene Gottmers (veiligheidscoördinator)

* Aandachtsfunctionaris

Marion Fok (Intern begeleider)

* Veilig Thuis Rotterdam Rijnmond

010-4128110 (telefoonnummer voor professionals in de regio), info@veiligthuisrr.nl, (of het landelijke nummer 0800-2000)

De stappen van de meldcode op de Montessorischool Spijkenisse

Stappen in de ondersteuningsroute op de Montessorischool Spijkenisse	Wie is verantwoordelijk	Stappen van de landelijke, algemene meldcode
Stap 1: <u>De leerkracht</u> observeert en signaleert. Deelt signalen evt. met duo-partner/vakleerkracht gym (met behulp van de signaleringslijst, zie bijlage). Noteert signalen en deelt deze met lb-er.	Leerkracht	<i>Stap 1: In kaart brengen van signalen</i>
Stap 2: <u>De leerkracht</u> bespreekt de signalen met ouders, waarbij hij/zij checkt of ouders signalen herkennen en kunnen verklaren. <u>De leerkracht</u> maakt een notitie van het gesprek in Parnassys onder het kopje Oudercontact.	Leerkracht	<i>Stap 3: Gesprek met de cliënt</i>
Stap 3: <u>Leerkracht</u> deelt bovenstaande bevindingen bij zorg en vermoedens van kindermishandeling met het SOT.	Leerkracht	<i>Stap 2: Collegiale consultatie</i>
Stap 4: <u>Het SOT</u> bespreekt de signalen met elkaar. (Indien wenselijk wordt het SOT uitgebreid met Directeur en/of veiligheidscoördinator). Eventueel consulteert het SOT externe instanties ¹	SOT	<i>Stap 2: Collegiale consultatie en zo nodig raadplegen Veilig Thuis</i>
Stap 5: (Twee) Leden van <u>het SOT</u> bespreken de signalen met ouders in (volgens de richtlijnen uit het NJI document: In gesprek met kind en ouders: een 'lastig' gesprek) Er wordt door het SOT een signaal voor de leerling afgegeven in SISA. Ouders worden hierover geïnformeerd. <u>Het SOT</u> maakt notulen van het gesprek en zet dit in Parnassys onder het kopje SOT.	SOT	<i>Stap 3: Gesprek met de cliënt</i>
Stap 6: <u>Het SOT</u> maakt een afweging met behulp van het afwegingskader of er	SOT/Directeur	<i>Stap 4: (Multidisciplinair) wegen van signalen</i>

¹ Bijvoorbeeld het JOT (gezinscoach of wijkregisseur), Veilig Thuis of collega orthopedagogen/schoolbegeleiders, schoolarts, wijkagent

advies moet ingewonnen worden en/of een melding gedaan moet worden bij Veilig Thuis. (Afwegen: telefonisch of schriftelijk). Wanneer dit nodig is doet <u>het SOT</u> de melding. Ouders worden hierover geïnformeerd.		<i>Stap 5: Beslissen: melden bij Veilig Thuis en indien mogelijk hulp organiseren/bieden</i>
Stap 7 <u>Het SOT</u> organiseert hulp en/of afgesproken acties op het gebied van nader onderzoek of ondersteuning en hulp voor de leerling, ouders en leerkracht worden uitgevoerd. Veilig thuis wordt door het SOT over bovenstaande geïnformeerd.	Alle betrokkenen	<i>Stap 5: Beslissen: melden bij Veilig Thuis en indien mogelijk hulp organiseren/bieden</i>
Stap 8: <u>Leerkracht en het SOT</u> volgen de ontwikkeling van het kind en het gezin. Er vindt evaluatie plaats van geboden adviezen en uitgevoerde acties in het SOT. Het gesprek wordt genotuleerd in Parnassys onder het kopje SOT.	Leerkracht en SOT	<i>Stap 5: Volgen en afsluiten</i>
Stap 9: <u>Het SOT</u> signaleert eventuele knelpunten en deze worden besproken ten behoeve van beleidsadviezen, hulpverleningspartners, schoolbesturen en gemeenten.	Aandachtsfunctionaris	

Bronnen

- Nederlands Jeugdinstituut (2016).
- www.sisa.nl
- www.ggdrotterdamrijnmond.nl

Bijlagen

- NJI documenten: Signalen die *zouden kunnen wijzen* op kindermishandeling
- NJI document: 'In gesprek met kind en ouders: een 'lastig' gesprek?
- SISA informatieblad voor scholen en flyer voor ouders

Meer informatie

- De lessenserie, trainingen en ondersteuning vanuit safeyousafeme.nl
- De e-learningmodule van augeo.nl
- www.stevigstaan.nl
- www.sisa.nl
- www.nji.nl
- www.meldcode.nl
- www.hetlock.nl
- www.toolkitaandachtsfunctionaris.nl
- www.veiligthuisrr.nl

SamenwerkingsInstrument Sluitende Aanpak

SISA

Soms ondervinden leerlingen problemen bij het opgroeien. Op onze school is, naast de intern begeleider, een schoolmaatschappelijk werker beschikbaar om leerlingen en hun ouders/verzorgers te ondersteunen. Soms zijn de problemen dusdanig dat hulp van buiten de school nodig is. Om te voorkomen dat verschillende instanties langs elkaar heen werken rond dezelfde leerling werken wij met SISA.

SISA is de afkorting voor: SamenwerkingsInstrument Sluitende Aanpak (maar ook voor Signaleren en Samenwerken). SISA is een computersysteem met als doel er voor te zorgen dat instanties die betrokken zijn bij een kind eerder met elkaar gaan samenwerken. Zij kunnen sneller contact met elkaar opnemen en zo samen met ouders/verzorgers en eventueel het kind bespreken wie welke begeleiding biedt en hoe die begeleiding op elkaar afgestemd kan worden.

Wat betekent SISA voor ouders/verzorgers?

Voor ouders/verzorgers verandert er helemaal niets. Ze blijven gewoon contact houden met de instanties waar ze bekend zijn. Wel vinden wij als school het belangrijk om met deze instanties samen te werken. Samen met de ouders/verzorgers, leerling en de andere betrokken instanties willen wij komen tot een zo goed mogelijke begeleiding. SISA helpt u, ons en de andere instanties om de betrokkenheid rondom een leerling inzichtelijk te maken en snel met elkaar in contact te kunnen komen. Belangrijk om te weten is dat in SISA alleen komt te staan dat de leerling onderwijs bij onze school volgt. Er staat geen inhoudelijke informatie over de leerling of zijn ouders/verzorgers in. SISA is geen openbaar systeem en is alleen inzichtelijk voor de organisaties die aangesloten zijn op SISA én hun betrokkenheid op de leerling in SISA kenbaar hebben gemaakt. SISA is goed beveiligd. Dit moet volgens de Wet bescherming persoonsgegevens.

Meer informatie over SISA is te vinden op: www.sisa.rotterdam.nl.

Hier is tevens een voorlichtingsfilmpje voor ouders/verzorgers te vinden.

Signalen van kindermishandeling: kinderen van 4 – 12 jaar

www.nji.nl

April 2011

Deze lijst geeft een overzicht van signalen van kindermishandeling bij kinderen in de leeftijd van 4 - 12 jaar. De signalenlijst is een hulpmiddel om een vermoeden van kindermishandeling te onderbouwen, niet om kindermishandeling te 'bewijzen'. Vrijwel alle genoemde signalen kunnen namelijk een andere oorzaak hebben.

Hoe meer van de genoemde signalen het kind uitzendt, hoe groter de kans dat er sprake is van kindermishandeling. Maar er zijn ook kinderen waaraan niet of nauwelijks valt op te merken dat ze worden mishandeld.

De signalen

Lichamelijk welzijn

- blauwe plekken, brandwonden, botbreuken, snij-, krab- en bijtwonden
- groeiachterstand
- te dik
- slecht onderhouden gebit
- regelmatig buikpijn, hoofdpijn of flauwvallen
- kind stinkt, heeft regelmatig smerige kleren aan
- oververmoeid
- vaak ziek
- ziektes herstellen slecht
- kind is hongerig
- eetstoornissen
- achterblijvende motoriek
- niet zindelijk op leeftijd dat het hoort

Gedrag van het kind

- timide, depressief
- weinig spontaan
- passief, lusteloos, weinig interesse in spel
- apathisch, toont geen gevoelens of pijn
- in zichzelf gekeerd, leeft in fantasiewereld
- labiel
- erg nerveus
- hyperactief
- negatief zelfbeeld, weinig zelfvertrouwen, faalangst

- negatief lichaamsbeeld
- agressief, vernielzucht
- overmatige masturbatie

tegenover andere kinderen:

- agressief
- speelt weinig met andere kinderen
- vluchtige vriendschappen (12-18)
- wantrouwend
- niet geliefd bij andere kinderen

tegenover ouders:

- angstig, schrikachtig, waakzaam
- meegaand, volgzaam
- gedraagt zich in bijzijn van ouders anders dan zonder ouders

tegenover andere volwassenen:

- angst om zich uit te kleden
- angst voor lichamelijk onderzoek
- verstijft bij lichamelijk contact
- angstig, schrikachtig, waakzaam
- meegaand, volgzaam
- agressief
- overdreven aanhankelijk
- wantrouwend
- vermijdt oogcontact

overig:

- plotselinge gedragsverandering
- gedraagt zich niet naar zijn leeftijd
- slechte leerprestaties
- rondhangen na school
- taal- en spraakstoornissen

Gedrag van de ouder

- onverschillig over het welzijn van het kind
- laat zich regelmatig negatief uit over het kind
- troost het kind niet
- geeft aan het niet meer aan te kunnen
- is verslaafd
- is ernstig (psychisch) ziek
- kleedt het kind te warm of te koud aan
- zegt regelmatig afspraken af
- houdt het kind vaak thuis van school

- heeft irreële verwachtingen van het kind
- zet het kind onder druk om te presteren

Gezinssituatie

- samengaan van stressvolle omstandigheden, zoals slechte huisvesting, financiële problemen en relatieproblemen
- sociaal isolement
- alleenstaande ouder
- partnermishandeling
- gezin verhuist regelmatig
- slechte algehele hygiëne

Signalen specifiek voor seksueel misbruik

Lichamelijk welzijn

- verwondingen aan geslachtsorganen
- vaginale infecties en afscheiding
- jeuk bij vagina of anus
- pijn in bovenbenen
- pijn bij lopen of zitten
- problemen bij plassen
- urineweginfecties
- seksueel overdraagbare aandoeningen

Gedrag van het kind

- drukt benen tegen elkaar bij lopen
- afkeer van lichamelijk contact
- maakt afwezige indruk bij lichamelijk onderzoek
- extreem seksueel gekleurd gedrag en taalgebruik
- zoekt seksuele toenadering tot volwassenen

Deze signalenlijst is overgenomen uit de publicatie van het Nederlands Jeugdinstituut:

Wolzak, A. (2009, 6e druk). *Kindermishandeling : signaleren en handelen*.

Te bestellen via www.nji.nl/publicatie.

De Wet Meldcode huiselijk geweld en kindermishandeling verplicht professionals die met kinderen en ouders werken aandacht te besteden aan (vermoedens van) kindermishandeling en huiselijk geweld. In de [Wet Meldcode](#) worden vijf stappen genoemd die professionals kunnen zetten. Een van de stappen is het in gesprek gaan met de kinderen en ouders waarover zorgen bestaan.

Een gesprek voeren met ouders en jeugdigen over (vermoedens van) kindermishandeling of huiselijk geweld vraagt het nodige van de professional. De houding die je daarbij aanneemt is belangrijk. Verder moet het doel helder zijn, is een goede voorbereiding van belang. En dan gaat het natuurlijk om de gespreksvoering zelf en het stellen van de goede vragen. Voor al deze aspecten vind je hier tips, voorbeeldvragen en aandachtspunten. Naast algemene inzichten over praten met ouders en kinderen, staan met name de inzichten en ervaringen van oplossingsgericht werken en [Signs of Safety](#) centraal.

1. Houding

Als je met ouders en/of kind in gesprek gaat over (vermoedens van) onveiligheid in het gezin, wil je tegelijkertijd de vertrouwensrelatie behouden. De attitude van de professional is in sterke mate bepalend voor de kwaliteit van die relatie. Bij een lastig gesprek over zorgen over de veiligheid is je houding dan ook cruciaal.

- [Houding en uitgangspunten: het belang van partnerschap](#)
- [Specifieke aandachtspunten in gesprekken met kinderen](#)

2. Voorbereiding

Voordat je het gesprek ingaat, moet je je bewust zijn van het doel van het gesprek en jouw taak. Daarnaast is, ook als er weinig tijd is, een goede praktische en inhoudelijke voorbereiding van belang.

- [Doel en taak](#)
- [Praktische voorbereiding](#)
- [Inhoudelijke voorbereiding](#)

3. Het gesprek

Er zijn veel oplossingsgerichte vragen die je kunt stellen om je te helpen om vanuit een goed contact meer inzicht te krijgen op de situatie in het gezin.

- [Oplossingsgerichte vragen](#)
- [Aandachtspunten in het gesprek](#)
- [Vragen die je aan kinderen kunt stellen](#)

Trainingen en hulpmiddelen

Het voeren een gesprek met kind en ouders leer je door training en oefenen. Er is een divers aanbod aan trainingen over gespreksvoering. Ook zijn er hulpmiddelen die nog meer suggesties voor vragen of gespreksonderwerpen geven. [Meer informatie](#)

[Tips downloaden](#)